

lin vanhus- ja vammaisneuvosto

PL 24

91100 li

kirjaamo@ii.fi

OIKAISUVAATIMUS

7.5.2024

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus

PL 10

90029 Pohde

kirjaamo@pohde.fi

PÄÄTÖS, JOHON HAETAAN OIKAISUA

**Oikaisuvaatimus viranhaltijapäätöksestä Toimialuejohtaja Mervi Koski 26.4.2024 16/2024:
Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Kuivaniemen -
vastuuyksikön (35500) lakkauttaminen.**

Toimialuejohtaja Mervi Koski on viranhaltijapäätöksellään 26.4.2024 16/2024 päättänyt lakkauttaa palvelualuejohtaja Hannele Pöykiön esityksestä:

Ikäihmisten palvelujen toimialueen Oulunkaaren alueen lähi- ja aluepalvelujen (PA360) ympärivuorokautisen asumisen palvelut vastuualueen (VA3640) Kuivaniemen -vastuuyksikkö (35500) lakkautetaan kun yksikössä olevien jatkohoito on saatu yhteistyössä asiakkaiden kanssa järjestettyä.

MITEN PÄÄTÖSTÄ VAADITAAN OIKAISTAVAKSI

- lin vanhus- ja vammaisneuvosto vaatii toimialuejohtaja Mervi Kosken viranhaltijapäätöksen kumoamista ja vaatii, että ikäihmisten palvelujen toimialueen Oulunkaaren alueen lähi- ja aluepalvelujen (PA360) ympärivuorokautisen asumisen palvelut vastuualueen (VA3640) Kuivaniemen -vastuuyksikkö (35500) jatkaa toimintaansa ja toimii lähipalveluna 23 paikkaisena yksikkönä Kuivaniemellä.

MILLÄ PERUSTEELLA OIKAISUA VAADITAAN

lin vanhus- ja vammaisneuvosto perustelee oikaisuvaatimusta seuraavasti:

- Mervi Kosken viranhaltijapäätöksessä on todettu sivulla 3: *"Omaishoidon lakisäätteisiä ja harkinnanvaraisia vapaita voidaan järjestää Oulunkaaren ja lin alueen yksiköissä."* Oulunkaaren muilla yksiköillä tarkoitetaan Pudasjärven, Vaalan ja Utajärven yksiköitä. Välimatkat Oulunkaaren yksiköihin ovat täysin kohtuuttomat ikäihmisten kannalta ja heikentävät merkittävästi ikääntyneiden ja heidän omaishoitajien hyvinvointia. Ikääntyneiden palvelut tulee lähtökohtaisesti järjestää lähipalveluna – erityisesti muistisairaille turvaa tuo tuttu ympäristö, joten tällä Mervi Kosken viranhaltijapäätöksellä heikennetään ikäihmisten hyvinvointia.
- Kuivaniemi – Vaala edestakainen välimatka 322 km, Kuivaniemi – Utajärvi 254 km ja Kuivaniemi – Pudasjärvi 226 km. Kohteisiin ei ole julkista liikennettä, jolloin ikääntyneiden omaishoitajien vierailut ja hoidon tukeminen ei ole mahdollista. Tämä aiheuttaa sekä asiakkaalle että omaishoitajalle lisätaakkaa, kun ei ole mahdollista nähdä läheistään.

- Mervi Kosken viranhaltijapäätöksessä on todettu sivulla 2:
"Lähellä toteutettavilla eli ns. lähipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita asiakkaat käyttävät usein ja ainakin osa asiakkaista käyttää niitä toistuvasti, jopa päivittäin, minkä vuoksi sellaisia palveluja on perusteltua saada läheltä. Kaikkia palveluja ei ole kuitenkaan mahdollista eikä tarkoituksenmukaista hajauttaa ja järjestää lähipalveluina." **lin vanhus- ja vammaisneuvosto perustelee oikaisuvaatimuksessaan, että Kuivaniemen -vastuuyksikön lakkauttaminen ei ole tarkoituksenmukaista ja palvelu tulee järjestää lähipalveluna jatkossakin – palvelua käytetään toistuvasti ja päivittäin – ja koska päätös koskettaa erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ikääntyviä ja muistisairaita henkilöitä.**
- Mervi Kosken viranhaltijapäätöksessä on todettu sivulla 3:
"Oulunkaaren alueella on vahvistettu kotiin annettavia palveluita ja muutos mahdollistaa vahvistamista edelleen. Kotiin annettavien palvelujen vahvistamista on tehty kotikuntoutukseen, kotisairaalaan, etäkotihoitoon ja kuntoutusyksikköpaikkojen lisäämiseen." **lin vanhus- ja vammaisneuvoston perustelee oikaisuvaatimuksessaan, että omaisilta saaman palautteen perusteella Pohteen tarjoama etäkotihoito, etäkotisairaanhoido ja kotikuntoutus ei lisää kenenkään hyvinvointia – ei muistisairaana tai omaishoitajan siinä määrin, että sillä voisi perustella minkään ympärivuorokautisen laitospaikan lakkauttamista – Pohteen etäkotihoito tarkoittaa käytännössä lääkeautomaattia kotiin ja noin 5 min kuva- tai puhelinyhteyttä muistisairaalle, joka Ympärivuorokautisia laitospaikkoja ei voi korvata etäpalveluilla – tällä uuvutetaan jo täysin ääri rajoilla oman jaksamisen kanssa olevat omaishoitajat.**
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (28.12.2012/980). Luku 2. Kunnan ja hyvinvointialueen yleiset velvollisuudet (8.7.2022/604) 5 § . Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Hyvinvointialueen on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä sekä arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä.
 Pohteen Hyvinvointikertomukseen liittyvä Ikääntyvien suunnitelma Pohde 2024, joka täyttää Suunnitelman ikääntyvän väestön tukemiseksi on todettu seuraavaa:
 Suunnitelman valmistelua ja palvelujen järjestämistä ohjaa Poteen palvelulupaus; Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus - yhdessä tehden.
 Pohteen ikääntyvien suunnitelmassa 2024 todetaan s. 5 seuraavasti:
"Ennusteen mukaan väestö tulee ikääntymään alueella voimakkaasti. 75 vuotta täyttäneiden väestönosuus koko väestöstä kasvaa vuoden 2022 9,3 %:sta vuoden 2025 10,8 %:iin ja vuonna 2030 75 vuotta täyttäneitä koko väestöstä olisi 12,9 %. 65– 74-vuotiaiden osuus koko väestöstä laskee vuoden 2021 ennusteen mukaan jo hieman vuoteen 2025 mennessä (11,5 %), kun vuosina 2021 ja 2022 65–74-vuotiaiden väestönosuus oli 11,6 %."
- Mervi Kosken viranhaltijapäätöksessä s. 3 todetaan:
"Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisesti ympärivuorokautisen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluasumisen ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys (yli 75-vuotiaiden määrä palvelussa) saavutetaan 6 prosenttiin vuonna 2024 (nykyinen peittävyys 7,5%). Oulunkaaren alueen ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys on 7,1%."

lin vanhus- ja vammaisneuvosto perustelee oikaisuvaatimuksessaan, että ikääntyvän väestön kasvu ja omaishoitajien tarve saada hoitopaikka sekä omaishoitajien ikääntyminen ovat peruste Kuivaniemen 23 paikkaisen yksikön toiminnan jatkamiselle lähipalveluna.

- Hallintolailla säädetään hyvän hallinnon perusteista. Niihin kuuluvat mm. hallinnon oikeusperusteet, jotka ohjaavat viranomaisen päätösharkintaa ja muuta asian käsittelyä.
- lin vanhus- ja vammaisneuvoston mielestä Mervi Kosken päätös, päätöksestä tiedottaminen ja päätöksen jakelu eivät täytä hyvän hallinnon perusteita.
 - o Mervi Kosken viranhaltijapäätös on jakelussa laitettu tiedoksi vain Palvelualuejohtaja Hannele Pöykiölle, vastuualuepäällikkö Hillevi Turpeiselle, laajennetulle Hva-johtoryhmälle ja aluehallitus/hallintosihteeri Mirva Vehkaoja.
 - o lin vanhus- ja vammaisneuvoston perustelee oikaisuvaatimusta hallinnon oikeusperiaatteella. Hyvän hallintotavan mukaista olisi ollut laittaa viranhaltijapäätös tiedoksi Pohteen vanhus- ja vammaisneuvostoille sekä lin vanhus- ja vammaisneuvostolle. Vanhus- ja vammaisneuvostojen asettamisen velvoite tulee laista, jotta turvataan ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi.
 - o lin vanhus- ja vammaisneuvosto perustelee oikaisuvaatimusta sillä, että ei ole hyvää hallintotapaa, että vanhus- ja vammaisväestöön koskeva asiaa päätetään viranhaltijapäätöksellä ja asia tuodaan Aluehallitukseen vain viranhaltijapäätöksen numerona ja varsinainen asia käy ilmi vasta liitteenä olevasta päätösluettelosta. Julkisen tahon tulisi erityisesti huomioida saavutettavuus käsiteltäessä ja päätettäessä vanhus- ja vammaisväestöä koskevia asioita. Pohteen nettisivuilla joutuu tämän asian löytääkseen avaamaan todella monta sivua ja kun varsinainen asia ei käy ilmi Aluehallituksen pöytäkirjasta - vasta liitteistä - niin tämän päätöksen "Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Kuivaniemen - vastuuyksikön (35500) lakkauttaminen" löytäminen on erittäin haastavaa löydettävää kohderyhmälle, jota asia koskettaa. lin vanhus- ja vammaisneuvosto jatkaa perustelua oikaisuvaatimukselle sillä, että Pohteen Aluehallituksen 30.4.2024 § 215, jossa viranhaltijapäätösten otto-oikeuksia käsitellään on asetettu muutoksenhakukielto: Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä hyvinvointialuelain 141 §:n mukaan oikaisuvaatimusta tai aluevalitusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa: pykälät: 205 - 210, 213, 215 §. lin vanhus- ja vammaisneuvosto toteaa, että hyvä hallintotapa edellyttää saavutettavaa päätöksentekoa.
- Mervi Kosken viranhaltijapäätös, jakelu ja Aluehallituksen otto-oikeuden käsittely 30.4.2024 eivät täytä Saavutettavuusdirektiivin edellytystä – niin että huomioidaan erilaiset ihmiset ja heidän tarpeensa. lin vanhus- ja vammaisneuvosto perustelee oikaisuvaatimusta Mervi Kosken viranhaltijapäätöksen kumoamiseksi sillä, että tosiasillisesti viranhaltijapäätöksen sivulla 6 oikaisuvaatimuksen tekemiseen edellytykset täyttävät henkilöt eli Kuivaniemen 23 paikkaisen yksikön asukkaat ja heidän ikääntyneet omaiset eivät kykene Pohteen nettisivuilta löytämään heitä koskevaa asiaa ja tekemään siitä välttämättä määräajassa oikaisuvaatimusta.
- Kuntaliiton mukaan kuntahallinnossa tehtävät päätökset ovat usein mittavia ja laajoja, ja ne vaikuttavat merkittävästi kuntalaisiin ja kunnan talouteen. Mukaan päätöksentekoon tarvitaan useita erilaisia päätösvaihtoehtoja, joista poliitikot voivat valita kuntalaisten näkökulmasta parhaan. Vaikutusten ennakoarvioinnilla tarkoitetaan päätösesitysten vaikutusten arviointia etukäteen ja se tulee kytkeä osaksi kunnan talouden ja toiminnan suunnittelun ja toteutuksen arviointiin. Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on kirjattu eri näkökulmien osalta usempaan eri lakiin kuntien tehtäväksi. Esimerkiksi ympäristövaikutusten sekä asukkaiden hyvinvointiin ja

terveyteen kohdistuvien päätösten arviointi ovat kunnille lakisääteisiä. Hyvinvointialueiden tulee myös arvioida päätöstensä sekä ratkaisujen vaikutuksia eri kohderyhmien hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta.

- Pohteen viranhaltijapäätöksellä tehtävät lopettamispäätökset eivät ole vain tasa-arvioisuus-, palvelujen saatavuus- ja hyvinvointikysymyksiä vaan laajamittaisesti ja kriittisesti myös elinvoima-, veto-, pitovoima- ja turvallisuusasioita.
- Pelkkä lakisääteinen hyvinvointisuunnitelma ja –kertomus ei ole riittävä työkalu yhtenäisen kokonaiskuvan luomiseen ja/tai vaikutusten arviointiin
- Eri näkökulmien huomiointi on erityisen kriittistä maaseutumaisella, pitkien etäisyyksien alueella!
- HVA optimoi: kustannukset, (sosiaali- ja) terveystalouden optimaalinen järjestäminen, henkilöstön riittävyys, oma toiminta.
- Kunnat/yht. kunnallinen: kokonaiskustannukset, lähipalveluiden saatavuus ja saavutettavuus, palveluiden kerrannaisvaikutukset, asiointisuunnat, turvallisuus, elinkeinot, työllistäminen, tasapuolisuus.
- **lin vanhus- ja vammaisneuvosto perustelee oikaisuvaatimustaan sillä, että viranhaltijapäätöksen perusteena ei ole esitetty ennakkovaikutusten arviointia ja näin ollen ei täytä Kuntaliiton ohjeita. lin vanhus- ja vammaisneuvosto haluaa nostaa esille, että esimerkiksi Mervi Kosken viranhaltijapäätöksessä olevia lukuja ei ole avattu esim. Kotona asuu useita muisti- ym. sairaita jotka tarvitsevat ympärivuorokautista hoitoa tai omaisen on myös sairas tai kykenemätön hoitamaan omaistaan. Mervi Kosken viranhaltijapäätöksessä kerrotaan että nykyisestä ympärivuorokautisesta 7,5 % tulee päästä 6 %. Onko tämä todellisuutta, kun tällä hetkelläkin on jonossa tarvitsevia. Mistään ei käy ilmi kuinka paljon on tällä hetkellä ympärivuorokautisessa hoidossa ja kuinka paljon on jonossa odottamassa paikkaa.**
- **lin vanhus- ja vammaisneuvosto katsoo tässä oikaisuvaatimuksessaan perustelluksi, että toimialajohtaja Mervi Kosken viranhaltijapäätös ei täytä valmistelultaan ja sisällöltään hyvää hallintotapaa ja on puutteellinen, ja esittää toimialajohtaja Mervi Kosken viranhaltijapäätöksen kumoamista ja vaatii, että ikäihmisten palvelujen toimialueen Oulunkaaren alueen lähi- ja aluepalvelujen (PA360) ympärivuorokautisen asumisen palvelut vastuualueen (VA3640) Kuivaniemen -vastuuyksikkö (35500) jatkaa toimintaansa ja toimii lähipalveluna 23 paikkaisena yksikkönä Kuivaniemellä.**

lissä 7.5.2024

Salme Tanninen
puheenjohtaja

Riitta Ränä
sihteeri